

9. února 2012 v 19.00 hodin

Kongresové centrum Zlín - Velký sál

P. I. ČAJKOVSKIJ: LOUSKÁČEK

KONCERTNÍ PROVEDENÍ S BALETNÍ STUDIÍ

Balet Moravského divadla Olomouc

Klárka-princezna / Aya Shinoda
Louskáček-princ / Mikina Kawamura
Malá Klárka / Eliška Sukopová
Frantík, Klárčin bratr / Marek Pospíšil
Maminka / Lucie Martináková-Hloužková
Tatínek / Vadim Tsepelev
Chůva / Jana Hanáková
Drosselmayer / Andrej Šarajev
Harlekýn / Michal Kováč
Kolombína / Dita Salayová
Maur / Tomáš Derka
Myší král / Tomáš Kubínek
Sněhová víla / Lucie Martináková-Hloužková

dále Ema Krajčířová / Petra Glacová / Michaela Tsepeleva
Horká / Lenka Kuzněcovová / Kateřina Iranová / Jan Kočík
Oldřich Linhart / Dmitrij Savakov / Radek Vojtěch / Michal
Klapetek / Renáta Mrózková / Lucie Roháčková / Lukáš Cenek
Natalia Serebryakova / Irina Lapteva / Jelena Iliina / Sylva
Pospíšilová / Ivo Jambor

děti Tereza Bělinová / Adéla Hájková / Lucie Kadlecová
Anastázie Můčková / Hana Odrobiňáková / Adéla Podlasová

choreografie Jiří Horák j.h.
režie Robert Balogh
Moravské děti - Holešovský dětský sbor
sbormistr Lenka Polášková
Filharmonie Bohuslava Martinů
dirigent Tomáš Hanák

Petr Iljič Čajkovskij (1840 - 1893)

Ruský skladatel, byl synem ředitele báňských podniků. Od čtyř let hrál na klavír, v letech 1852 - 1859 navštěvoval v Petrohradě právnickou školu a potom se stal prvním tajemníkem ministerstva spravedlnosti. Kvůli hudbě se však rozhodl toto místo opustit a vstoupil na petrohradskou konzervatoř jako žák Antona Grigorjeviče Rubinsteinje. Roku 1865 ukončil studia a v lednu příštího roku byl Nikolajem Rubinsteinem povolán na nově zřízenou moskevskou konzervatoř jako profesor harmonie. Od roku 1877 - 1890 žil z vysokých podpor bohaté vdovy Naděždy F. von Meck., s níž se osobně nikdy nesetkal, ale udržoval s ní čilou korespondenci. Bohužel byl značně nervově labilní, jeho špatnému rozpoložení navíc napomohlo, že se v červenci roku 1877 oženil s bývalou žákyní A. Miljukovovou. Sňatkem chtěl patrně zastříti také svou homosexuální orientaci. Po jedenáctidenním trápení následoval rozvod a pokus o sebevraždu. 80. léta přinesla jednak částečné zklidnění, jednak skladatelské i dirigentské úspěchy. Byl prvním ruským skladatelem, který proniknul za hranice své vlasti, vystupoval v Evropě i USA, celkem třikrát navštívil Prahu. Stál stranou Mocné hrstky, sám totiž tihnul k francouzské hudbě a skladbám Mozarta. Působil na něj Bellini, Rossini, Berlioz, Mayerbeer, Mendelssohn a Liszt. Oslňoval svou úžasnou instrumentací, obdiv posluchačů získal svými výraznými melodiemi. Kromě baletů patří k jeho neslavnějším skladbám opery Piková dáma, Evžen Oněgin, dále např. Klavírní koncert b moll, Houslový koncert D dur, Šestá symfonie h moll „Patetická“ ad. 28. října 1893 řídil v Petrohradě premiéru své Patetické symfonie a několik dní poté zemřel na cholera po požití nesvařené vody za dosud nevyjasněných okolností s možnou eventualitou sebevraždy.

Prvním baletem P. I. Čajkovského bylo Labutí jezero. Premiéra se uskutečnila 20. února 1877 v Moskvě, ale nesetkala se s úspěchem. Důvodem nebyla špatná hudba, nýbrž špatná choreografie Václava Reisingera, baletního mistra našeho Prozatímního i Národního divadla, obsazení méně kvalitní tanečnicí a také nahrazení původní hudby čísly z jiných baletů. Plného úspěchu se balet dočkal až při petrohradské premiéře 17. prosince 1894 v choreografii Maria Petipy a Lva Ivanova.

Druhým baletem byla Spící krásavice, která vznikla na objednávku ředitelství carských divadel v Petrohradě. Libreto tzv. taneční féerie napsal Marius Petipa a ředitel carských divadel kníže Ivan Alexandrovič Vsevoložský. Hudba tohoto baletu patří k nejkrásnějším baletní hudbě 19. století, rovněž tento balet nebyl přijat okamžitě - premiéra se konala 15. ledna 1890 v Petrohradě. Car, který byl přítomen, zhodnotil představení jako „docela milé“. U publika ale zaznamenaly další reprízy obrovský ohlas.

Posledním baletem byl Louskáček, který měl premiéru v Mariinském divadle v Petrohradě 6. prosince 1892.

Libreto vychází z pohádkového příběhu romantického spisovatele E. T. A. Hoffmanna Louskáček a myší král, který byl napsán roku 1816. Později byl tento příběh přepracován Alexandrem Dumasem pod názvem Histoire d'un casse-noisette. Tento příběh natolik zaujal ředitele I. A. Vsevoložského, že si objednal u Petra Iljiče Čajkovského hudbu k novému dvouaktovému baletu pro Mariinské divadlo v Petrohradě. V témže večeru měla zaznít ještě

jednoaktová opera Jolanta. Spojení baletu a opery v jednom večeru byla obvyklá praxe v Paříži, kde byl hlavním lákadlem večera balet a opera byla uváděna v první části večera tzv. „k zvednutí opony“. Skladatel pečlivě spolupracoval s choreografem Mariem Petipou (1818 - 1910), ten vytvořil podrobný scénář, ve kterém skladateli přesně předepisoval počet taktů, někdy i rytmickou hodnotu. Zpočátku se práce na kompozici dařila. Přesto však Čajkovskému činily některé pasáže potíže, dostavila se i tvůrčí krize, kterou předznamenalo ukončení přátelství skladatele s mecenášskou Naděždou F. von Meck. Přitíší se mu nezamlouvalo ani druhé jednání baletu, protože se jedná jen o sled tanců. Přesto se mu podařilo vytvořit hudební básně o dětství nemající v hudební literatuře obdoby. Hudba Louskáčka byla veřejnosti poprvé předvedena jako koncertní suite (v březnu a červenci 1892 v Petrohradě a Moskvě) a byla přijata s velkým úspěchem.

Choreograf Marius Petipa se nakonec pro nemoc k dokončení scénické podoby baletu nedostal a zastoupil ho Lev Ivanov. Ten se soustředil především na vytvoření Tanců národů a elegantního Valčíku květin ve druhém jednání. Poprvé se Louskáček za hranicemi Ruska objevil v pražském Národním divadle v roce 1908 v choreografii Achille Viscusioho.

Obsah baletu

1. jednání

Je štědrý den. Na prostranství před honosným domem si hrají děti. Postupně vcházejí s rodiči do domu. Jako poslední přichází strýček Drosselmayer ověšený dárky. V přijímacím pokoji se všichni vítají s tatínkem a maminkou malé Klárky. Nemožno odtrhnout oči od nádherného vánočního stroměčku. Do pokoje vbíhají děti a radují se z hromady dárků. Konečně přichází i strýček Drosselmayer, který si s dětmi hraje na slepou bábu. Najednou se uprostřed nejrušnější zábavy objeví kouzelník. Jeho příchod děti nejprve poleká. Jaké je to však milé překvapení, když kouzelník odhodí svůj převlek - vždyť je to strýček! Všechny děti jsou zvědavé, jaké překvapení pro ně tentokrát připravil. A Drosselmayer postupně nechává přinést veliké mechanické loutky - Harlekýna, Panenku a Maura. Strýček pak ještě přináší jednu hračku - figurku dřevěného louskáčka na ořechy, kterou daruje malé Klárce. Ta si ji okamžitě zamiluje. Závistivý bratr Frantík se s ní o loutku přetahuje, až jí utrhne hlavu. Když strýček loutku opraví, je Klárka opět šťastná. Rodiče a hosté tančí starodávný tanec a když je slavnost u konce, pomalu se rozcházejí do svých domovů. Je čas jít spát.

Chůva ukládá do postele Klárku, která má v náručí svého louskáčka. Opuštěný pokoj ozařuje pouze měsíční světlo. Hodiny odbíjí půlnoc. Najednou se ozve podivný šramot. Odevšad začínou vylézat myši, v jejichž čele stojí myší král. Vyděšená Klárka chce utéci. Myší král se dá do boje s Louskáčkem, který povolává do bitvy cínové vojáký. V litém souboji se zdá, že myší král zvítězí. Ale statečná Klárka po něm hodí střevíček a dopomůže tak zraněnému Louskáčkovi k vítězství. Přichází strýček Drosselmayer přeměňuje Klárku v princeznu a Louskáčka v prince.

Rázem se oba ocitají v krásném tajemném lese. Na palouk se snášeji sněhové vločky. Sněhová víla vítá mladý pár a princeznu Klárce daruje nádherné svatební šaty. Zvedá se vítr. Vločky začínou tančit rychleji. Postupně vše utichá a jen svit měsíce se odráží na sněhu...

2. jednání

Louskáček s Klárkou projíždějí kouzelnou krajinou. Znovu se objevují myši, které Louskáček zažene. Jejich cesta končí v marcipánovém království, kde dvořané radostně vítají svého prince Louskáčka. Ten všem představuje princeznu Klárku. Začíná slavnost, na kterou přijeli vzácní hosté z dalekých krajů - Španělska, Arábie, Čína a Ruska. Louskáčkovi s Klárkou zatančí i pastýř s dívkami. Oslava vrcholí velkým valčíkem květin. Princ Louskáček nabízí Klárce své srdce a žádá ji o ruku. Všichni jsou šťastni...

Přichází nový den. Malá Klárka se probouzí ze svého snu s loutkou Louskáčka. Tiskne ji láskyplně k sobě. Byl to všechno opravdu jen sen?

Tomáš Hanák

Narodil se v Brně a je absolventem brněnské konzervatoře v oboru klavír (Ivana Stanovská) a dirigování (Evžen Holiš). Ve studiu dirigování pokračoval na pražské AMU (prof. Jiří Bělohávek a prof. František Vajnar), kterou dokončil v roce 2001.

Již během pražských studií opakovaně řídil profesionální hudební tělesa např. Pražskou komorní filharmonii, Státní filharmonii Brno, Janáčkovu filharmonii Ostrava, Talichův komorní orchestr nebo Jihočeskou komorní filharmonii. Reprezentoval Českou republiku na dirigentské soutěži Pražského jara 2000 a na Nicolai Malco Competition 2001 v dánské Kodani.

V letech 1997-2000 vedl Pražský studentský orchestr, s nímž absolvoval kolem stovky koncertů u nás i v zahraničí.

Od roku 2000 je angažován jako dirigent (šéfdirigent 2003-2009) v Moravském divadle Olomouc. Často také spolupracuje s Národním divadlem Moravskoslezským v Ostravě, kde nastudoval již řadu inscenací.

Od roku 2006 je hlavním dirigentem Komorního orchestru Pavla Haase (dříve Roxy Ensemble), který je složen z vynikajících pražských hudebníků mladé generace. Dále také vystupuje s brněnským ansámblem Opera Diversa, který se převážně zaměřuje na interpretaci soudobé hudby.

JK

změna programu vyhrazena